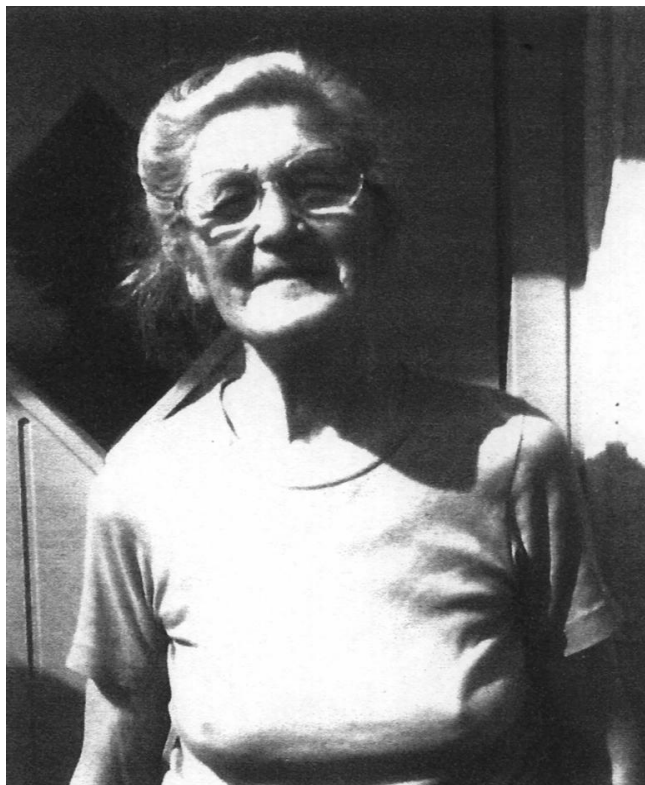

Nr. 27 - Persillekræmmeren - 2005

Helga Juel Pedersen: Erindringer

Helga Juel Pedersen, født 1928, har skrevet sine barndomserindringer, hvor hun fortæller om sin opvækst med sin 3 år ældre søster Dagmar på et husmandssted ved Husodde. Manuskriptet fylder 15 maskinskrevne sider, og det blev skrevet i forbindelse med et pc-kursus i 2000. En kopi er givet til Stensballe Lokalhistoriske Arkiv. I det følgende gives nogle pluk fra manuskriptet.

Helga Juel Pedersen, Serridslev. Foto 2002.

Hjemmet

Hjemmet var et husmandshjem på den sydlige del af Hovmarksvej med markskel langs vejen, i alt 6,2 ha god jord. Beboelsen var placeret midt i arealet. Stedet blev bygget i 1924, og var ét af de 12 husmandssteder, der blev udstykket fra Stensballegård efter lov nr. 557 af 4. oktober 1919. Adgangsvejene til husmandsstedet skete ad Husodde- og Hovmarksvej, der dengang var henholdsvis en grusvej og et markspor.

Det var et statshusmandssted, dvs. min far betalte Niels Juel Andersen (1896-1985) 2,25

% af den til enhver tid værende aktuelle jordværdi til landbrugsformål (jordrenteprincippet), medens beboelse, stald- og avlsbygninger måtte anskaffes udfra ved egen opsparing og lån.

Jordrente, der betales af den til enhver tid aktuelle jordværdi, er en god ting, når der er tale om landbrugsjord, men udbygning af nye villakvarterer i Stensballe betød, at jordværdien blev ændret til byggegrundsværdi. Det gør det umuligt at drive landbrug. Det fik betydning for mig og min mand, at vi, efter at have overtaget stedet efter min far i 1960, måtte betale urimelige jordskatter. I 1972 solgte vi derfor stedet og købte anden ejendom på Vesterskovvej i Serridslev.

Stensballe skole

Jeg begyndte i skolen 1. maj 1935. Ingen havde tid til at følge mig til skole den første dag, så jeg følte mig helt forkert. Alligevel blev jeg hurtigt glad for skolen. Det første halve år havde vi kun timer med lærerinden. Førstelærer Gejl-ager (1878-1955) var bedst til store børn. Men en dag tog Gejlager over, da lærerinden havde forfald. Vi skulle først læse op, hvilket jeg var god til, dernæst blev jeg sat til at stave med en pige nede i klassen. Pludselig tog Gejlager protokollen frem og spurgte, hvornår jeg havde fødselsdag? Jeg var meget optaget af stavningen og hørte intet. Så råbte han højt. Jeg sagde datoen. Han kikkede i protokollen og spurgte om årstallet. Jeg svarede: 28. Så fik vi historie resten af tiden. Det var min fødselsdag

Før sommerferien i 1938 sagde vi farvel til førstelærer Gejlager, der gik på pension, og den sidste dag fik vi alle en bog af ham. Jeg har den endnu.

Bedstemor

I efteråret 1935 flyttede bedstemor hjem til os. Hun kunne ikke selv bære brænde ind mere. Der kom mange for at besøge hende. Også præsten kom, han vidste, at bedstemor var af Gabrielle-slægten. Vor tipoldemor var den franske dame, der kom til Danmark på hesten "Messingjens" (mindsten ved Underup kirke). Den første tid var bedstemor oppe hver dag. Så begyndte doktoren at komme, senere kom sygeplejersken jævnligt. Jeg var 7 år, da bedstemor døde.

Mund- og klovsyge

Den 16. november 1938 kom katastrofen - vore køer fik mund- og klovsyge, og da det var store dyr, var det hårdt for dem, og dyrlægen havde ikke meget at gøre godt med. Vi børn måtte ikke gå i skole, før sygdommen var ovre, og det varede mere end 4 uger. Hjemme regnede jeg løs i regnebogen, så på det område blev jeg ikke bagefter, men jeg savnede skolen. Mælken fra angrebne besætninger skulle køres særskilt til mejeriet, men da nogle af naboerne ikke var kørende, måtte far alligevel køre. Der gik lang tid, før vi fik den endelige godkendelse som fri for smittefare. Der skulle bruges meget vand til rengøring og desinfektion af dyr og stald. Vi havde vand nok, men det skulle hentes ude i marken fra en gravet brønd. Samme sted skulle også naboerne hente det vand, der

skulle bruges. Jeg kunne som 10 årig køre med 2 spande á 40 l på trillebøren.

Radio

I 1939 kom der en radioforhandler til Stensballe. Han kørte rundt på cykel og solgte radioer. Far var interesseret og købte en radio med højttaler ovenpå. Den var sådan set god nok, og vi var glade for den. Hen på efteråret kom han igen og ville sælge en ny Phillips radio. Far ville først ikke handle, men så blev han interesseret i den cykel, forhandleren kørte på, og købte den for 35 kr. Far havde derfor kun 15 kr. til at bytte radio for, men vi kunne betale 5 kr. om måneden. Jeg vovede at sige, at vi ikke skulle have radioen, når vi ikke kunne betale. Far købte alligevel. Senere blev det mig, der måtte gå på posthuset med pengene, når det var over terminen. Det satte tanker i sving hos mig.

Krigen

Den 9. april 1940 vågnede vi ved et voldsomt drøn af flyvemaskiner. Vi blev hurtigt klar over, at det var tyske maskiner. Der var mange - de kom i flokke af 9 á 12. Radioen meddelte, at vi skulle forholde os roligt, for det var den tyste Værnemagt som kom for at "beskytte" os mod englænderne. Der blev beordret mørkelægning af alle bygninger, og mørkelægning af alle køretøjer og udendørs lygter. Intet lys måtte kunne ses fra luften. Vi, der gik i skole blev sendt hjem igen, og jeg følte, at verden var ved at gå under. Der blev indført sommertid og andre ting. Der kom rationeringsmærker for nu kom der ikke flere varer fra udlandet. Folk, der havde penge, hamstrede alle mulige varer. Mine forældre havde ikke ret mange penge, og de mente, at krigen ikke ville vare længe (den varede 5 år), men vi havde radio og kunne følge med i nyhederne.

Konfirmation

13 år gammel blev jeg konfirmeret i Serridslev kirke. Vi gik til præst om efteråret og så igen en måned før konfirmationen. Jeg husker ikke alle mine gaver, men den vigtigste var en ny cykel, og min tante havde bagt en kransekage og lavet ribsvin. Det var flot. Jeg var ked af, at jeg ikke skulle i skole mere, men der var nok at lave derhjemme. Vi havde nogle raske heste, så jeg blev sendt i marken og harvede op til et fint såbed. Korn og roer kom godt op, senere skulle roerne udtyndes, og jeg fik lov at købe en del planter til køkkenhaven, også tomater. Det var spændende, syntes jeg.

Plads i huset

Jeg ville altså ud at tjene til november 1943 og søgte plads. Men der var ikke mange, der ville have en pige på 15 år. Omsider fik jeg plads på Bleldgård. Jeg skulle have 50 kr. om måneden, det var den almindelige løn for 15 årige. Bleldgård havde et stort stuehus med 24 vinduer, stort køkken og bryggers. Der var både gæs, ænder, høns og kyllinger. Der blev slagtet gæs til Mortensaften.

Jeg vil altid huske den store kobbergruekedel, der blev brugt, men det var svært at tænde op under den, da der var åben skorsten ovenover. Jeg fik det dog lært. På gården var der

2 piger på 10 og 12 år, som jeg hurtig blev gode venner med, bl.a. kunne jeg hjælpe dem med lektierne. Jeg blev sendt af sted i mange ærinder, bl.a. til biblioteket i Serridslev for at bytte bøger for fru. Jeg spillede også håndbold i Serridslev, og kom hurtigt på hold. Der var ellers nok at gøre på gården, så jeg havde fart på fra morgenstunden. Haven var stor, og jeg var naturligvis også med i roerne. Karlene var flinke at arbejde sammen med. Der var mødding i gården. Det gav flueplage, så jeg måtte pudse vinduer 2 gange om ugen. Når det var helt galt i køkkenet, tog fru. og jeg hver et viskestykke og åbnede alle vinduer og jagede alle fluerne ud i skyggesiden, så længe det varede. Om vinteren havde jeg værelse ovenover pigernes værelse med en pragtfuld olmerdunsdyne. Den var jeg meget glad for. Om sommeren flyttede jeg hen i den anden ende af stuehuset. Her fik jeg halm i sengen, som jeg selv hentede, rent og tørt ovre i laden, og jeg sov godt.

Helga's barndomshjem på Hovmarksvej, ca.1933.

Optagning af kartofler ved Husoddevej, ca. 1962.
Bemærk den nu nedlagte transformerstation.